

काभ्रे जिल्लाको बेथानचोक क्षेत्रमा प्रचलित लोकगीतको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र
सङ्काय नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह
दोस्रो वर्षको दसौँ पत्रको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

अध्ययनपत्र

अध्ययनकर्ता
डम्बरबहादुर तिमल्सिना
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौँ
२०७४

कृतज्ञता ज्ञापन

काभ्रे जिल्लाको बेथानचोक क्षेत्रमा प्रचलित लोकगीतको अध्ययन शीर्षकको प्रस्तुत अध्ययनपत्र मैले त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष दसौं पत्रको प्रयोजनका लागि आदरणीय गुरु प्रा.डा. श्री खगेन्द्रप्रसाद लुइटेलज्यूको प्राज्ञिक निर्देशनमा तयार पारेको हुँ । अध्ययन पत्रको शीर्षकको सुरुदेखि अध्ययन पत्रको अन्तिम स्वरूप तयार पार्दासम्म आइपरेका विभिन्न समस्याहरूको हल गर्न र विभिन्न चुनौतीहरूसँग जुध्ने प्रेरणा दिनु भएको छ । मलाई सही मार्ग निर्देशन गराएर अधि बढ्न प्रेरित गरी आफ्ना व्यावहारिक कार्य व्यस्ततामा पनि यो अध्ययनपत्र तयारी गर्न आवश्यक सामग्री तथा सल्लाह र निर्देशन दिनु हुने श्रद्धेय गुरुप्रति म सदा ऋणी हुनेछु ।

प्रस्तुत शोधपत्रको तयारीका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीका साथै महत्वपूर्ण जानकारी जुटाई दिनुहुने नवराज तिमल्सिना, जेनिस तिमल्सिना, मन्दिरा तिमल्सिना, संगीता तिमल्सिना तथा मलाई यस अध्ययन पत्र तयार पार्न सहयोग गर्नु हुने साथीहरूप्रति म सदा कृतज्ञ रहनेछु ।

आर्थिक तथा व्यावहारिक समस्यासँग सङ्घर्ष गरी आफ्नो पूरा जीवन नै मेरो अध्ययन कार्यको सहयोगमा बित्ताई मलाई यो ठाउँसम्म ल्याउन प्रेरणा दिनुहुने मेरा पूजनीय स्व. पिता लोकबहादुर तिमल्सिना तथा ममतामयी माता टक्करकुमारी तिमल्सिनाप्रति म आजीवन ऋणी रहनेछु ।

घरायसी व्यवहार र अन्य क्षेत्रबाट सहयोग गर्ने मेरी जीवन सङ्गिनी श्रीमती पम्फा तिमल्सिना एवम् पुत्रद्वय प्रकाश तिमल्सिना र प्रदीप तिमल्सिना अनि प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण शुभचिन्तकहरूप्रति धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

यो अध्ययनपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि त्रि.वि. नेपाली केन्द्रीय विभाग समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

शैक्षिक सत्र २०६८/०६९

त्रि.वि. दर्ता नं. ६-१-२२-५४-२०००

मिति : २०७४।३।१२

.....

डम्बरबहादुर तिमल्सिना

नेपाली विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर, काठमाडौं

विषयसूची

क्र.सं.	शीर्षक	पृष्ठ
पहिलो परिच्छेद		
अध्ययनपत्रको परिचय		
१.१	विषयपरिचय	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
१.२	समस्याकथन	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
१.३	अध्ययनकार्यको उद्देश्य	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
१.४.	पूर्वकार्यको समीक्षा	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
१.५	अध्ययनको औचित्य, महत्व उपयोगिता	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
१.६	अध्ययनको सीमाङ्क	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
१.७	सामग्री सङ्कलन विधि	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
१.८.	अध्ययन विधि	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
१.९	अध्ययनपत्रको रूपरेखा	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
दोस्रो परिच्छेद		
बेथानथोक क्षेत्रको सङ्क्षिप्त परिचय		
२.१	काभ्रे जिल्लाको परिचय	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
२.१.१	जिल्लाको नामकरण	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□
घङ्गद्वजथङ्गघ.		
२.१.२	प्राकृतिक बनावट	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
२.१.३	राजनीतिक विभाजन	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□
घङ्गद्वजथङ्गघ.		
२.१.४	जनसङ्ख्या	ङ्कचद्वय! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.

- २.१.५ धर्म ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- २.१.६ शैक्षिक अवस्था ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- २.१.७ यातायात ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- २.१.८ सञ्चार ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- २.१.९ वन जडगल □कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- २.२ बेथानथोक क्षेत्रको परिचय ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.

तेस्रो परिच्छेद

बेथानथोक क्षेत्रका लोकगीतहरूको सङ्कलन

- असारे गीत ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- कर्म (श्रम) मकै गोड्दा गाइने गीत ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- तीज (पर्व) गीत ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- भैलो (चाडपर्व) गीत ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- देउसी (पर्व) गीत ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- संस्कार (रत्यौली) गीत (दुलहा अन्माएपछि गाइने) ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□
घङ्गद्वजथङ्गघ.

- भयाउरे गीत ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- भजन ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.

चौथो परिच्छेद

लोकगीतहरूको वर्गीकरण र विश्लेषण

- ४.१ बेथानचोक क्षेत्रमा प्रचलित लोकगीतको वर्गीकरण ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण
थद्व□ घङ्गद्वजथङ्गघ.
- ४.१.१ भयाउरे भाकाका गीत ङ्कचचद्वच! खद्वद्वण□कचण थद्व□
घङ्गद्वजथङ्गघ.

४.१.२ असारे भाकाका गीत ङ्कचद्वय! खद्वण□कचण थद्व□

घङ्गद्वनथङ्गघ.

४.१.३ तीज (पर्व) भाकाका गीत ङ्कचद्वय! खद्वण□कचण थद्व□

घङ्गद्वनथङ्गघ.

४.१.४ देउसी (चाडपर्व) गीत ङ्कचद्वय! खद्वण□कचण थद्व□

घङ्गद्वनथङ्गघ.

४.१.५ भैलो (चाडपर्व) गीत ङ्कचद्वय! खद्वण□कचण थद्व□

घङ्गद्वनथङ्गघ.

४.१.६ भजन ङ्कचद्वय! खद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वनथङ्गघ.

४.१.७ संस्कार गीत ङ्कचद्वय! खद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वनथङ्गघ.

४.१.८ रत्यौली गीत ङ्कचद्वय! खद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वनथङ्गघ.

पाँचौं परिच्छेद

२

५.१. सारांश ङ्कचद्वय! खद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वनथङ्गघ.

५.२. निष्कर्ष ङ्कचद्वय! खद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वनथङ्गघ.

सन्दर्भसूची ङ्कचद्वय! खद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्वनथङ्गघ.